

УДК 364:351:004
JEL: H83; I31; O33
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2026-8-160-169>

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНОЮ СФЕРОЮ РЕГІОНІВ

© 2026 **ВАСИЛЬЦІВ Т. Г., МУЛЬСКА О. П., ВОРОНКО Н. Р.**

УДК 364:351:004
JEL: H83; I31; O33

Васильців Т. Г., Мультска О. П., Воронко Н. Р. Цифрова трансформація управління соціальною сферою регіонів

У статті досліджено теоретико-методологічні засади цифрової трансформації управління соціальною сферою регіонів України в умовах сучасних соціально-економічних і безпекових викликів. Обґрунтовано, що цифровізація соціальної сфери трансформується у комплексну систему інтелектуального управління, яка базується на інтеграції цифрових платформ, інформаційно-аналітичних систем, технологій Big Data, штучного інтелекту та людиноцентричних цифрових сервісів. Запропоновано чотири новативні методичні підходи до аналізу smart-трансформації управління соціальною сферою регіонів: екосистемний, дані-орієнтований, людиноцентричний та інтелектуально-результативний. Визначено, що їх комплексне застосування створює методологічне підґрунтя для оцінювання цифрової зрілості систем управління, ефективності цифрової взаємодії, якості соціальних послуг і впливу цифровізації на розвиток людського потенціалу регіонів. Окреслено можливості використання сучасних методик емпіричного дослідження, зокрема оцінювання цифрової зрілості, аналізу цифрових управлінських процесів, дослідження поведінки користувачів цифрових сервісів, оцінювання результативності smart-трансформації та просторової аналітики цифрового розвитку. Наголошено на необхідності адаптації запропонованих підходів до особливостей розвитку різних функціональних типів регіонів України з урахуванням безпекових, демографічних, соціальних та інфраструктурних чинників.

Ключові слова: цифрова трансформація; соціальна сфера; управління соціальною сферою; цифровізація; smart-трансформація; цифрова зрілість; цифрові соціальні сервіси; регіональний розвиток; людський потенціал.

Рис.: 2. Бібл.: 16.

Васильців Тарас Григорович – доктор економічних наук, професор, директор Інституту регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України (вул. Козельницька, 4, Львів, 79026, Україна)

E-mail: tgvas77@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2889-6924>

Мультска Ольга Петрівна – доктор економічних наук, старший дослідник, завідувач відділу проблем соціально-гуманітарного розвитку регіонів, Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України (вул. Козельницька, 4, Львів, 79026, Україна)

E-mail: oliachka.mulska@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1666-3971>

Воронко Назар Романович – здобувач відділу проблем соціально-гуманітарного розвитку регіонів, Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України (вул. Козельницька, 4, Львів, 79026, Україна)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-8664-5024>

UDC 364:351:004
JEL: H83; I31; O33

Vasylytsiv T. G., Mulska O. P., Voronko N. R. Digital Transformation of Social Sphere Management in the Regions

The article examines the theoretical and methodological foundations of the digital transformation of social sphere management in the regions of Ukraine under current socioeconomic and security challenges. The article substantiates that the digitalization of the social sphere is evolving into an integrated intelligent management system based on the integration of digital platforms, information and analytical systems, Big Data technologies, artificial intelligence, and human-centered digital services. Four innovative methodological approaches to analyzing the smart transformation of regional social sphere management are proposed: ecosystem-based, data-driven, human-centered, and intelligence-performance approaches. Their combined application provides a comprehensive methodological framework for assessing the digital maturity of management systems, the efficiency of digital interaction, the quality of social services, and the impact of digitalization on regional human potential development. The study also outlines the application of innovative empirical research methods, including digital maturity assessment, analysis of digital management processes, user behavior analysis of digital services, smart transformation performance evaluation, and spatial analytics of digital development. Particular emphasis is placed on adapting these approaches to the specific characteristics of different functional types of Ukrainian regions, taking into account security, demographic, social, and infrastructure factors.

Keywords: digital transformation; social sphere; social sphere management; digitalization; smart transformation; digital maturity; digital social services; regional development; human potential.

Fig.: 2. Bibl.: 16.

Vasylytsiv Taras G. – D. Sc. (Economics), Professor, Director of the Institute of Regional Research named after M. I. Dolishniy of the NAS of Ukraine (4 Kozelnytska Str., Lviv, 79026, Ukraine)

E-mail: tgvas77@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2889-6924>

ВСТУП

Критично негативні соціальні й економічні наслідки повномасштабної війни призвели до зростання суспільного запиту на якісні та доступні соціальні послуги, а отже, і до необхідності трансформації підходів до управління соціальною сферою в регіонах України. Наявні виклики актуалізували перехід від традиційних адміністративних моделей до цифрово-орієнтованих механізмів публічного менеджменту, орієнтованих на оперативність ухвалення рішень, прозорість дій влади, інтеграцію інформаційних ресурсів та персоналізацію соціальної підтримки. Цифрова трансформація регіонального управління соціальною сферою стала закономірною потребою через посилення демографічних втрат, масштабну внутрішню міграцію та розширення спектра соціально вразливих груп населення, а також необхідність раціональнішого використання обмежених фінансових і кадрових ресурсів.

Попри активний розвиток цифрових технологій у сфері публічного управління, в регіонах України все ще зберігаються значні проблеми: нерівномірного поступу цифрової інфраструктури, фрагментарності інформаційних систем, цифрових дисбалансів між територіями і громадами, недостатньої інтегрованості електронних соціальних сервісів та обмеженої інституційної спроможності владних структур у сфері цифрових управлінських рішень. Потребується наукове обґрунтування сучасних підходів до цифрової трансформації управління соціальною сферою регіонів, напрацювання ефективних механізмів цифрового врядування, удосконалення системи надання соціальних послуг і формування цифрової екосистеми публічного менеджменту задля забезпечення сталого регіонального розвитку.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ПУБЛІКАЦІЙ НАУКОВЦІВ

Дослідження проблем цифрової трансформації управління соціальною сферою регіонів ґрунтуються на поєднанні методів державного управління, соціальної політики, економічної безпеки та цифровізації публічних послуг. У сучасних науко-

вих дослідженнях велика увага приділяється проблемам збереження людського капіталу, мінімізації соціальної вразливості населення та формуванню ефективної державної політики щодо наявних викликів. Зокрема, у працях Т. Васильціва, Р. Лупака, О. Мульської, М. Флейчук, Д. Бейлісс, У. Ольсен, П. Волтері, Е. Вебб, Д. Блейн, А. Макмунн, Г. Нетувелі та ін. обґрунтовуються взаємозв'язки та впливи між розвитком людського капіталу, соціальною безпекою й ефективністю державного регулювання соціальних процесів; визначаються орієнтири регіональної політики в царині стійкості соціальної сфери [1, с. 43–48; 2, с. 10–19; 12, с. 369–387; 16, с. 542–547].

Інший вектор наукових досліджень в цій сфері стосується застосування цифрових технологій у системі соціального захисту, розвитку цифрових соціальних сервісів і модернізації механізмів надання адміністративних послуг. І., Діордіца, Я. Журавель, П. Жуков, О. Додон, О. Коваленко, В. Задорожний, А. Мирошниченко, Сапін, М. Фаріас, Дж. Лейте та ін. вказують на те, що цифровізація соціальної сфери забезпечує підвищення доступності, оперативності й адресності соціальних послуг, сприяє оптимізації управлінських процесів та покращує взаємодію між органами влади й населенням; аргументують на необхідності удосконалення інституційного забезпечення цифровізації місцевого самоврядування, розвитку цифрового соціального захисту, інтеграції інформаційних технологій у діяльність соціальних установ та формуванні сучасних цифрових платформ управління соціальною сферою [4, с. 178–183; 5, с. 74–78; 7, с. 75–81; 8, с. 6–15; 10, с. 1–13; 13, с. 20–99].

За разом з позитивними ефектами цифрової трансформації О. Єрмоленко, Т. Власенко, І. Шаповалова, А. Жаворонок, І. Лопашук, В. Малиновський, А. Шлапак, О. Івашенко, Дж. Лоффорд, С. Ейзер, Е. Могаджі та ін. звертають увагу на існування низки системних викликів (головно йдеться про цифровий розрив, нерівномірність доступу населення до цифрових сервісів, недостатній рівень цифрових компетентностей та потребу в посиленні соціальної безпеки в умовах цифрової економіки), обґрунтовуючи стратегічні напрями

цифрової трансформації соціальної сфери, розглядаючи її вплив на економічну безпеку держави та регіонів, визначаючи пріоритети розвитку цифрового врядування на місцевому рівні [3, с. 79–84; 6, с. 253–258; 9, с. 27–31; 11, с. 87–94; 14, с. 209–216; 15, с. 57–63].

Проте результати аналізу наукових джерел дозволяють стверджувати, що недостатньо опрацьованими залишаються питання комплексного управління цифровою трансформацією соціальної сфери саме на регіональному рівні, зокрема з урахуванням інтегрованих механізмів цифрового розвитку соціальної сфери в регіонах.

Метою статті є обґрунтування новативних методико-прикладних підходів до аналізу перебігу процесів цифрової трансформації управління соціальною сферою регіонів.

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Цифрова трансформація (smart-трансформація) управління соціальною сферою регіонів України потребує використання сучасних методологічних підходів, які дозволяють комплексно оцінити не лише рівень цифровізації окремих процесів, а й ефективність інтеграції цифрових технологій у систему регіонального управління, їхній вплив на якість соціальних послуг, відкритість публічного управління, розвиток людського потенціалу та досягнення цілей сталого розвитку. Традиційні методи аналізування, що ґрунтуються переважно на статистичній оцінці цифрової інфраструктури або рівня використання інформаційно-комунікаційних технологій, вже не повною мірою відображають складність сучасних трансформаційних процесів. У зв'язку з цим доцільним є застосування новітніх аналітичних підходів, які враховують взаємозв'язки між цифровими технологіями, інституційними змінами, соціальними результатами та рівнем smart-розвитку регіонів (рис. 1). Емпіричне дослідження цифрової трансформації управління соціальною сферою дає змогу оцінити рівень цифровізації управлінських процесів і результативність функціонування smart-систем, а також їхню адаптивність до динамічних соціально-економічних викликів.

Особливої актуальності набуває використання новітніх методик емпіричного аналізу в умовах суттєвої територіальної диференціації України, зумовленої воєнними ризиками, нерівномірністю розвитку цифрової інфраструктури, різною інтенсивністю міграційних процесів і неоднаковими потребами населення в соціальній підтримці. Це зумовлює необхідність застосування комплексних методик, які поєднують оцінювання цифрової зрілості систем управління, аналіз управлінських

процесів, використання великих масивів даних, просторову аналітику та вимірювання соціально-економічних результатів smart-трансформації з урахуванням специфіки прифронтових, центральних і тилкових західних регіонів України (рис. 2).

Методика оцінювання цифрової зрілості системи управління передбачає системний аналіз стану цифрової зрілості публічного управління соціальною сферою регіону та ідентифікацію її спроможності до реалізації концепції smart-урядування. На противагу від традиційних підходів до кількісного аналізування стану інформаційно-комунікаційної інфраструктури, методика передбачає багатовимірне аналізування всіх найбільш актуальних складових цифрової трансформації публічного менеджменту.

Аналіз проводиться за такими напрямками: стан розвитку цифрової інфраструктури, інклюзія інформаційних систем і державних реєстрів, інтероперабельність цифрових платформ, автоматизація управлінських процесів, цифрові компетентності працівників органів влади, використання технологій ШІ та готовність інституцій до впровадження інноваційних управлінських рішень. Висновки за результатами аналізу цих складових дозволяють визначити композиційний показник цифрової зрілості, що характеризує спроможність регіональної системи управляти соціальною сферою, а саме цифровою трансформацією регіональної соціально-економічної системи.

Перевагою саме цієї методики потрібно вважати можливість як визначити поточний рівень цифрової зрілості, так й ідентифікувати критичні диспропорції у розвитку окремих складових smart-трансформації.

Результати вивчення низки індикаторів дозволяють встановити, які компоненти цифрового середовища потребують першочергової модернізації, міру узгодженості між технологічним, організаційним та кадровим забезпеченням цифрових змін, а також визначити потенціал подальшого розвитку диджитал-менеджменту. Крім того, обчислення інтегрального індексу забезпечує можливість міжрегіональних порівнянь, моніторингу динаміки цифрової трансформації та оцінки ефективності реалізації державної і регіональної політики цифровізації соціальної сфери.

Практична значимість цієї методики значною мірою визначається можливістю її адаптації до особливостей функціонування різних типів регіонів України. До прикладу, для прифронтових територій пріоритетної значущості набувають аналіз стійкості цифрової інфраструктури, резервування інформаційних ресурсів, кіберстійкості та забезпе-

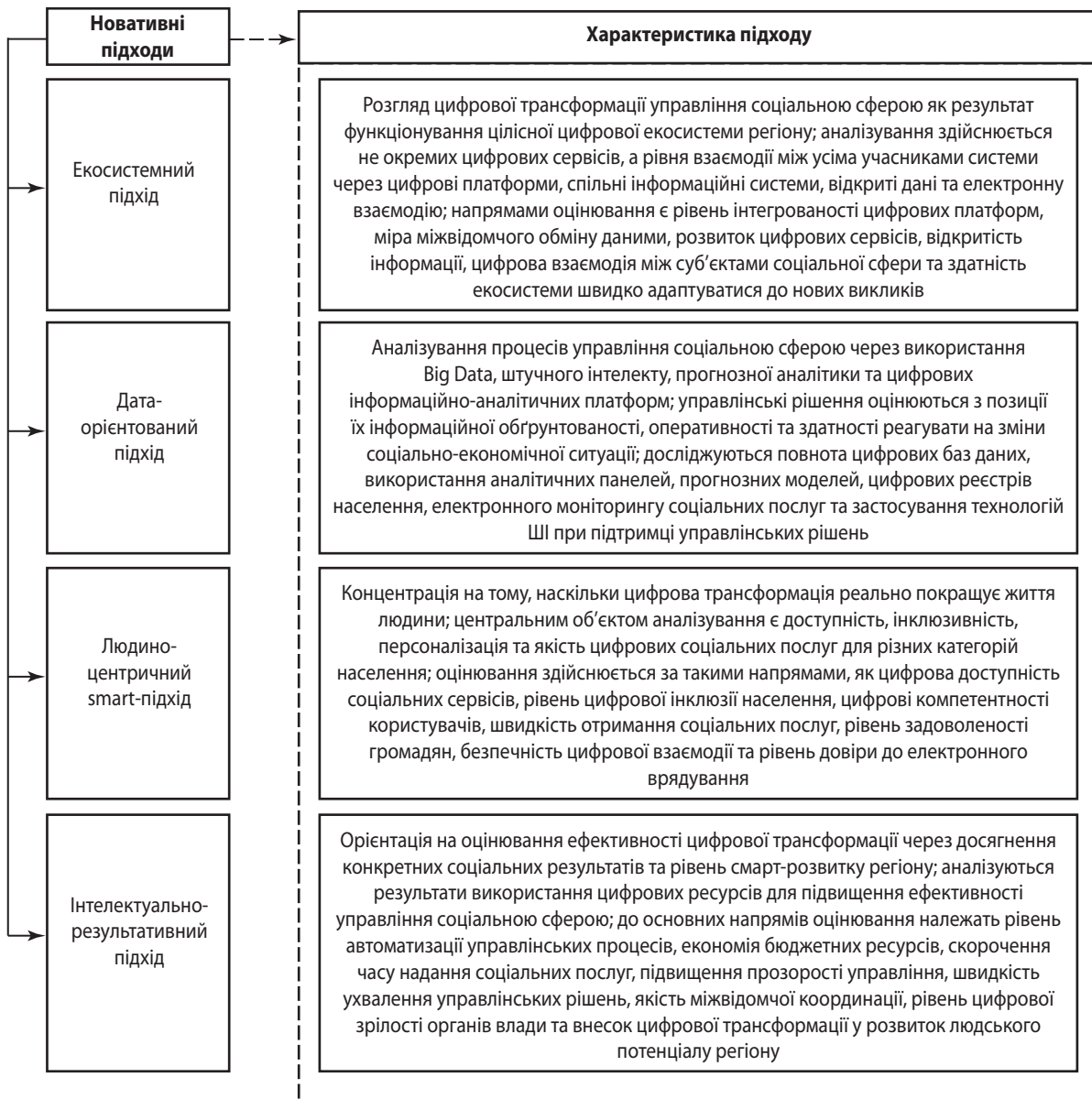

Рис. 1. Новативні підходи до аналізування цифрової трансформації управління соціальною сферою регіонів

Джерело: авторська розробка.

чення безперервності надання населенню соціальних послуг.

Що стосується центральних областей України, то основна увага приділяється рівню інтеграції цифрових платформ, ефективності міжвідомчої взаємодії, автоматизації управлінських процедур та оптимізації інформаційних потоків.

Відносно ж тилкових західних регіонів України, методика зосереджується на здатності цифрових систем функціонувати за значного навантаження, безпосередньо пов'язаного з концентрацією ВПО, поширенням цифрових соціальних сервісів, розвитком міжмуніципальної співпраці та інтеграцією інноваційних цифрових рішень в системі публічного менеджменту соціальної сфери. Така диференці-

ація забезпечує об'єктивнішу оцінку цифрової зрілості регіонів і надає наукову основу для розробки адресних управлінських рішень щодо подальшої smart-трансформації соціальної сфери.

Звернімо увагу на те, що методика *Process Mining* є сучасним інструментом емпіричного вивчення цифрової трансформації регіональної політики у сфері управління соціальною сферою, дозволяючи об'єднати аналіз *Big Data*, моделювання бізнес-процесів та інтелектуальне опрацювання диджитал-інформації. Тут методологічна база зводиться до застосування цифрових журналів подій з автоматичним генеруванням інформаційних систем, які є в наявності в органах

Методики	Характеристика	Регіональна специфіка
Оцінювання цифрової зрілості системи управління	Комплексне оцінювання цифрової зрілості управління соціальною сферою за вимірами: цифрова інфраструктура, інтеграція інформаційних систем, цифрові компетентності персоналу, рівень автоматизації процесів, інтероперабельність державних реєстрів, використання ШІ та ін.	<ul style="list-style-type: none"> Прифронтові регіони: оцінювання стійкості цифрової інфраструктури, резервування інформаційних систем, безперервності надання соціальних послуг; центральні регіони – оцінювання рівня цифрової інтеграції між органами влади та масштабів автоматизації процесів; тилові західні регіони – оцінювання спроможності цифрової системи працювати в умовах високого навантаження
Process Mining соціальних управлінських процесів	Аналізування цифрових журналів подій, що формуються інформаційними системами органів влади; реконструювання реальних процесів надання соціальних послуг, визначення вузьких місць, дублювання функцій, затримки рішень та нереалізації потенціалу автоматизації	<ul style="list-style-type: none"> Прифронтові регіони: аналіз швидкості реагування на надзвичайні соціальні ситуації, виплати компенсацій; центральні регіони: оптимізація масових адміністративних процесів, соціального забезпечення та міжвідомчої взаємодії; тилові західні регіони: дослідження процесів інтеграції ВПО, надання гумані-тарної допомоги, координації між державними та громадськими структурами
Data Analytics соціальної поведінки користувачів цифрових сервісів	Використання Big Data, цифрової аналітики та інструментів машинного навчання для аналізування поведінки користувачів електронних соціальних сервісів	<ul style="list-style-type: none"> Прифронтові регіони: аналіз попиту на дистанційні соціальні послуги, мобільні сервіси, цифрові канали підтримки; центральні регіони: дослідження моделей користування електронними соціальними сервісами та цифрової активності; тилові західні регіони: аналіз цифрової поведінки ВПО, ветеранів, міжнародних гуманітарних організацій
Оцінювання результативності smart-трансформації	Побудова системи ключових показників ефективності – результатів цифрової трансформації управління соціальною сферою; оцінювання скорочення часу надання соціальних послуг, економії бюджетних ресурсів, прозорості управління	<ul style="list-style-type: none"> Прифронтові регіони: оперативність реагування, безперервність надання соціальної допомоги, стійкість функціонування цифрових сервісів. центральні регіони: економічна ефективність цифровізації, продуктивність управління; тилові західні регіони: оцінка ефективності цифрової інтеграції соціальних програм
Просторова аналітика цифрової трансформації	Просторовий аналіз та інструменти цифрового картографування для оцінювання територіальної диференціації smart-трансформації соціальної сфери; дослідження просторової доступності цифрових соціальних послуг	<ul style="list-style-type: none"> Прифронтові регіони: картографування зон ризику, доступності соціальних послуг, резервних цифрових каналів взаємодії. центральні регіони: аналіз територіальної збалансованості цифрової інфраструктури та оптимізації мережі соціальних установ; тилові західні регіони: дослідження просторової концентрації ВПО

Рис. 2. Новативні методики емпірики цифрової трансформації управління (у контексті smart-трансформації) соціальною сферою регіонів

Джерело: авторська розробка.

державної влади та місцевого самоврядування для виконання управлінських операцій.

На базі цих даних реконструюються фактичні процеси надання соціальних послуг з орієнтацією на відображення фактичних алгоритмів адміністративних процедур, ідентифікацію строків операцій, інтенсивності інформаційних потоків та характеру

взаємодії між усіма суб'єктами менеджменту. На противагу традиційному процесному аналізуванню і визначенню нормативних регламентів або експертних оцінок, *Process Mining* дозволяє більш об'єктивно аналізувати управлінську діяльність на основі фактичних цифрових слідів функціонування інформаційних систем.

Аналітичні можливості цієї методики забезпечують системне аналізування якості цифрових управлінських процесів у соціальній сфері та визначення шляхів їх подальшої оптимізації. В підсумку ідентифікуються вузькі місця в організації процесів, поєднанні адміністративних функцій, затримках під час ухвалення управлінських рішень, зайвих погоджувальних процедурах, маршрутах проходження документації, а також автоматизації окремих етапів управління. Позаяк, методика забезпечує здатність до порівняння фактичних процесів з встановленими нормативними моделями, оцінюванням стану адекватності цифрових процедур інституціоналізованим нормативам та моніторингу результативності впровадження smart-рішень у діяльність системи публічного менеджменту соціальною сферою.

Вкажімо, що специфіка застосування цієї методики криється в її адаптивності до різних умов функціонування регіональних систем управління. При цьому в прифронтових регіонах *Process Mining* доцільно використовувати під час аналізу оперативності реагування на кризові соціальні ситуації, пришвидшення оформлення компенсацій, організації евакуаційних заходів, надання допомоги постраждалому населенню та забезпечення безперервності критично важливих соціальних послуг.

Для областей центральної України визначальне значення мають оптимізація адміністративних процесів, підвищення якості міжвідомчої взаємодії, цифровізація процедур соціального забезпечення, а також скорочення часу надання послуг.

Натомість, в тилкових західних регіонах країни методика дозволяє ідентифікувати процеси інтеграції ВПО, стан координації діяльності органів державної влади, міжнародних гуманітарних організацій та громадського сектору, якість цифрового супроводу програм соціальної адаптації та підтримки населення. Вказаний метод забезпечує досягнення більш адекватних емпіричних результатів і формує аналітичне підґрунтя для удосконалення smart-управління соціальною сферою відповідно до особливостей сучасного стану в окремих областях України.

Наступна – це методика *Data Analytics* соціальної поведінки користувачів цифрових сервісів. Вона ґрунтується на застосуванні сучасних технологій аналізу *Big Data*, машинного навчання та інтелектуального опрацювання інформації задля надання характеристики особливостей взаємодії населення з цифровою системою управління соціальною сферою. Методично методика походить з тези про ефективність цифровізації як стану запровадження інформаційних технологій, так і спе-

цифіки їх фактичного використання різними верствами населення.

Відповідно, предметом аналізу є цифрові поведінкові взірці користувачів, які, власне, формуються під час отримання електронних соціальних послуг та характеризують стан доступності, зручності та затребуваності цифрових сервісів. Вкажімо, що застосування сучасних аналітичних алгоритмів краще ідентифікує приховані закономірності в поведінці користувачів, прогнозує зміни попиту на соціальні послуги та оцінює результативність цифрових управлінських рішень.

Аналізована методика стосується системного аналізу стану цифрової активності населення із застосуванням системи кількісних і якісних характеристик. Таким чином надається характеристика частоти використання електронних соціальних сервісів, маршрутів проходження користувачами процедур отримання послуг, тривалості взаємодії з цифровими платформами, причин відмов від застосування електронних каналів, цифрових бар'єрів, міри задоволення користувачів, цифрової поведінки тих, чи інших груп населення. Невід'ємною складовою методики слід вважати сегментацію користувачів за характером використання цифрових сервісів. Це дозволяє ідентифікувати найбільш проблемні сфери цифрової взаємодії, охарактеризувати стан цифрової інклюзії населення, а також отримати обґрунтовані рекомендації щодо шляхів модернізації системи публічного менеджменту соціальної сфери на основі людиноцентричності.

Використання на практиці досліджуваної методики потребує урахування специфіки стану в різних областях України. Наприклад, для прифронтових регіонів провідне значення має вивчення стану попиту на дистанційні соціальні послуги, використання мобільних застосунків, цифрових каналів кризової комунікації та сервісів оперативної соціальної підтримки населення.

У свою чергу, в центральних областях країни основна увага приділяється дослідженню моделей користування масовими електронними соціальними сервісами, оцінюванню рівня цифрової активності громадян, ефективності електронної взаємодії з органами влади та інтенсивності використання інтегрованих цифрових платформ.

Тоді як для тилкових західних областей країни найбільш актуальним потрібно вважати вивчення цифрової поведінки ВПО, ветеранів, міжнародних гуманітарних організацій і територіальних громад. Такі висновки вказують на стан адаптації користувачів до цифрового середовища, запиту в розвитку спеціалізованих електронних сервісів та дозволя-

ють ухвалювати більш якісні управлінські рішення в частині цифрової трансформації публічного менеджменту соціальної сфери за зростаючого міграційного й соціального навантаження.

Методика *Smart KPI Impact Evaluation* передбачає системне аналізування якості цифрової трансформації публічного управління соціальною сферою через застосування показників ефективності (так званих *Smart KPI*) задля отримання відповідей на питання про досягнуті соціальні, економічні та управлінські результати впровадження цифрових технологій. На противагу методикам, які оцінюють стан розвитку цифрової інфраструктури чи цифрової зрілості органів влади, цей підхід орієнтований на надання характеристики фактичного впливу smart-трансформації на функціонування системи соціального управління.

Методико-прикладним базисом тут слугує результативний підхід, за якого ефективність цифровізації не вимірюється масштабами застосування інформаційних технологій, а в реалізації стратегічних орієнтирів регіонального розвитку, підвищенні якості соціальних послуг, включно зі створенням при цьому суспільної цінності.

У межах методики формується інтегрована система *Smart KPI* з метою якісного аналізу взаємопов'язаних параметрів ефективності цифрового менеджменту в соціальній сфері. Сюди включають показники скорочення часу надання соціальних послуг, оптимізації адміністративних процедур, економії бюджетних ресурсів, продуктивності діяльності органів влади, якості управлінських рішень, інклюзії населення, а також задоволеності громадян електронними сервісами. Таке багатофакторне аналізування дозволяє охарактеризувати стан досягнення орієнтирів smart-трансформації, моніторити динаміку цифрових змін та обґрунтовувати вектори подальшого вдосконалення регіональної політики цифрового розвитку соціальної сфери.

До специфічних рис застосування методики віднесемо можливість адаптації параметрів *Smart KPI* до різних функціональних типів регіонів України. Для прифронтових регіонів пріоритетними критеріями потрібно вважати оперативність реагування на кризові соціальні ситуації, забезпечення безперервності надання соціальної допомоги, а також надійність і стійкість функціонування цифрових сервісів.

В областях центральної України наголос робиться на аналізуванні економічної ефективності цифровізації, витратомісткості управлінської діяльності, зниженні рівня адміністративних витрат та оптимізації надання соціальних послуг.

Для тилкових західних областей країни у більшій мірі актуальними стають параметри цифрової інтеграції соціальних програм, координації підтримки ВПО та ветеранів, розширення масштабів міжмуніципальної співпраці громад і масштабування інноваційних цифрових рішень у соціальній сфері. Власне, диференційований підхід уможливорює більш об'єктивну оцінку результативності smart-трансформації, зокрема з урахуванням соціально-економічних, демографічних і безпекових особливостей поступу низки регіонів України.

Методика *Spatial Smart Analytics* базується на поєднанні геоінформаційних систем, просторового аналізу, цифрового картографування та сучасних технологій геовізуалізації для композиційного аналізу територіальних особливостей цифрової трансформації публічного менеджменту в соціальній сфері.

В основі цієї методики – положення про те, що якість smart-трансформації більшою мірою стосується просторових характеристик розвитку регіону, рівня доступності цифрової інфраструктури та територіальної збалансованості соціальних послуг. *Spatial Smart Analytics* дозволяє вивчати просторові взаємозв'язки між цифровою інфраструктурою, соціальними потребами населення та особливостями функціонування територіальних громад. За рахунок цього виявляються локальні диспропорції цифрового розвитку, зони недостатнього забезпечення соціальними сервісами та територіальні цифрові диспропорції.

Аналізована методика включає становлення цифрових просторових моделей для характеристики міри доступності цифрових соціальних послуг, щільності розміщення об'єктів соціальної інфраструктури, забезпеченості населення цифровими каналами комунікації, просторового розподілу соціальних ризиків, концентрації соціального попиту та ефективності функціонування мережі соціальних установ.

Застосування GIS-технологій відкриває шлях до багаторівневого аналізу територій із поєднанням демографічних, соціально-економічних, інфраструктурних і цифрових характеристик у спільному аналітичному середовищі. Отримані результати мають усі підстави бути використані для оптимізації територіальної організації соціальної сфери, обґрунтування управлінських рішень щодо подальшого масштабування та модернізації цифрової інфраструктури, а також визначення найбільш перспективних векторів реалізації регіональної політики цифрової трансформації.

Практична апробація цієї методики потребує урахування специфіки різних функціональних типів

регіонів України. Так, для прифронтових областей України *Spatial Smart Analytics* забезпечує картографування зон підвищеного ризику, оцінювання просторової доступності соціальних послуг в умовах воєнних дій, визначення ефективності резервних цифрових каналів взаємодії та моніторинг функціонування критичної соціальної інфраструктури.

У центральних областях країни наголос на оцінюванні територіальної збалансованості цифрової інфраструктури, оптимізації мережі соціальних установ, підвищенні просторової доступності електронних сервісів і вдосконаленні міжмуніципальної цифрової взаємодії.

У свою чергу, тиллові західні області країни мають аналізуватися з позиції вивчення просторової концентрації ВПО, стану навантаження на соціальну інфраструктуру, специфіки масштабування цифрових сервісів у гірських, прикордонних та сільських громадах, включно з отриманням науково обґрунтованих висновків у частині територіальної збалансованості smart-трансформації соціальної сфери.

ВИСНОВКИ

Сучасна цифровізація соціальної сфери виходить за межі технологічної модернізації окремих управлінських процесів і перетворюється на комплексну систему інтелектуального управління, що базується на поєднанні цифрових платформ, інформаційно-аналітичних систем, *Big Data*, штучного інтелекту та людиноцентричних цифрових сервісів. Доцільно апробувати наступні новативні підходи до аналізування smart-трансформації управління соціальною сферою регіонів: (1) екосистемний, (2) дані-орієнтований, (3) людиноцентричний та (4) інтелектуально-результативний, які в своєму поєднанні комплексно відображають технологічні, інституційні, соціальні та управлінські аспекти цифрових змін та слугують методологічним базисом для всестороннього аналізування цифрової зрілості систем управління, ефективності цифрової взаємодії, якості соціальних послуг та впливу цифровізації на розвиток людського потенціалу регіонів. При цьому зазначені методичні підходи можуть передбачати застосування сукупності інноваційних методик емпіричного дослідження цифрової трансформації управління соціальною сферою, зокрема оцінювання цифрової зрілості систем управління, аналізу цифрових управлінських процесів, вивчення поведінки користувачів цифрових сервісів, оцінювання результативності smart-трансформації та просторової аналітики цифрового розвитку. Їхньою відмінною рисою є можливість адаптації до специфіки прифронтових,

центральної та тиллових західних регіонів України з метою досягнення об'єктивніших результатів аналізу ефективності цифрових перетворень і врахування безпекових, демографічних, соціальних та інфраструктурних особливостей розвитку території країни.

Перспективним напрямом подальших досліджень у цій сфері є удосконалення методики аналізу ефективності реалізації регіональної політики smart-трансформації соціальної сфери регіону. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Васильців Т. Г., Мульська О. П., Лупак Р. Л., Бідак В. Я. Збереження людського капіталу України в умовах війни (чинник соціальної вразливості населення): постановка проблеми. *Вісник ЛТЕУ. Економічні науки*. 2020. Вип. 67. С. 43–48. DOI: <https://doi.org/10.36477/2522-1205-2022-67-06>
2. Васильців Т. Г., Флейчук М. І., Лупак Р. Л. Пріоритети і засоби державної політики забезпечення економічної безпеки розвитку внутрішнього ринку в Україні. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2017. Вип. 53. С. 10–19. URL: <https://journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/article/view/1959>
3. Єрмоленко О., Власенко Т., Шаповалова І. Наслідки цифрового розриву та шляхи його подолання. *Modeling the Development of the Economic Systems*. 2024. № 2. С. 79–84. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2023-7-11>
4. Діордіца І. В., Журавель Я. В., Жуков П. І. Правове регулювання діджиталізації місцевого самоврядування. *Європейські перспективи*. 2024. № 2. С. 178–183. URL: https://ep.unesco-socio.in.ua/wp-content/uploads/archive/EP-2024-2/EP_2024_2_178.pdf
5. Додон О., Коваленко О. Інформаційні технології в системі соціального захисту. *Modeling the Development of the Economic Systems*. 2023. № 2. С. 74–78. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2023-8-10>
6. Жаворонок А. В., Лопашук І. А. Цифровізація соціальної сфери в контексті забезпечення економічної безпеки держави. *Економічний простір*. 2024. № 189. С. 253–258. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/189-45>
7. Задорожний В., Мирошніченко А., Сапін А. Стратегічні аспекти цифровізації адміністративних послуг. *Економіка і регіон*. 2024. № 4 (95). С. 75–81. DOI: [https://doi.org/10.26906/EiR.2024.4\(95\).3609](https://doi.org/10.26906/EiR.2024.4(95).3609)
8. Кирилюк В. В., Рябоконь І. О., Кіндій А. С. Цифрові соціальні сервіси у менеджменті соціального забезпечення. *Актуальні проблеми економіки*. 2023. № 7. С. 6–15. DOI: <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2023-1-265-6-15>

9. Малиновський В. Я. Стратегічні аспекти цифрової трансформації соціальної сфери. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2021. Вип. 1 (147). С. 27–31.
DOI: <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2021-1-5>
10. Федірко Н. В. Цифровий соціальний захист в Україні: передумови та стратегічні виклики. *Соціально-трудова відносина: теорія та практика*. 2022. № 12, ч. 1. С. 1–13.
DOI: [https://doi.org/10.21511/slrrp.12\(1\).2022.01](https://doi.org/10.21511/slrrp.12(1).2022.01) (doi.org in Bing)
11. Шлапак А. В., Іващенко О. А. Управління соціальною безпекою в умовах цифрової економіки: локальний рівень. *Бізнес Інформ*. 2024. № 1. С. 87–94.
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-1-87-94>
12. Bayliss D., Olsen W., Walthery P. Well-being during recession in the UK. *Applied Research in Quality of Life*. 2017. Vol. 12 (2). P. 369–387.
DOI: <https://doi.org/10.1007/s11482-016-9465-8>
13. Farias M. N., Leite J. D. Social vulnerability and Covid-19: considerations based on social occupational therapy. *Cadernos Brasileiros de Terapia Ocupacional*. 2021. Vol. 29. P. 20–99.
DOI: <https://doi.org/10.1590/2526-8910.ctoEN2099>
14. Lawford J., Eiser C. Exploring links between the concepts of quality of life and resilience. *Pediatric Rehabilitation*. 2001. Vol. 4 (4). P. 209–216.
DOI: <https://doi.org/10.1080/13638490210124024>
15. Mogaji E. Financial Vulnerability During a Pandemic: Insights for Coronavirus Disease (COVID-19). *Research Agenda Working Papers*. 2020. No. 5. P. 57–63.
DOI: <https://doi.org/10.2139/ssrn.3564702>
16. Webb E., Blane D., McMunn A., Netuveli G. Proximal predictors of change in quality of life at older ages. *Journal of Epidemiology and Community Health*. 2011. Vol. 65 (6). P. 542–547.
DOI: <https://doi.org/10.1136/jech.2009.101758>
- Farias M. N. & Leite J. D. (2021). Social vulnerability and Covid-19: considerations based on social occupational therapy. *Cadernos Brasileiros de Terapia Ocupacional*, 29, 20–99. <https://doi.org/10.1590/2526-8910.ctoEN2099>
- Fedirko N. V. (2022). Tsyfrovyi sotsialnyi zakhyst v Ukraini: peredumovy ta stratehichni vyklyky [Digital social protection in Ukraine: prerequisites and strategic challenges]. *Sotsialno-trudovi vidnosyny: teoriia ta praktyka*, 1, ch. 1(12), 1–13. [https://doi.org/10.21511/slrrp.12\(1\).2022.01](https://doi.org/10.21511/slrrp.12(1).2022.01)
- Kyryliuk V. V., Riabokon I. O. & Kindii A. S. (2023). Tsyfrovi sotsialni servisy u menedzhmenti sotsialnoho zabezpechennia [Digital social services in social security management]. *Aktualni problemy ekonomiky*, 7, 6–15. <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2023-1-265-6-15>
- Lawford J. & Eiser C. (2001). Exploring links between the concepts of quality of life and resilience. *Pediatric Rehabilitation*, 4(4), 209–216. <https://doi.org/10.1080/13638490210124024>
- Malynovskyi V. Ya. (2021). Stratehichni aspekty tsyfrovoi transformatsii sotsialnoi sfery [Strategic aspects of digital transformation of the social sphere]. *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy*, 1 (147), 27–31. <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2021-1-5>
- Mogaji E. (2020). Financial Vulnerability During a Pandemic: Insights for Coronavirus Disease (COVID-19). *Research Agenda Working Papers*, 5, 57–63. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3564702>
- Shlapak A. V. & Ivashchenko O. A. (2024). Upravlinnia sotsialnoiu bezpekoiu v umovakh tsyfrovoi ekonomiky: lokalnyi riven [Social security management in the conditions of the digital economy: local level]. *Biznes Inform*, 1, 87–94. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-1-87-94>
- Vasyltsiv T. H., Mulska O. P., Lupak R. L. & Bidak V. Ya. (2020). Zberezhennia liudskoho kapitalu Ukrainy v umovakh viiny (chynnyk sotsialnoi vrazlyvosti naselennia): postanovka problemy [Preservation of Ukraine's human capital in conditions of war (the factor of population social vulnerability): problem statement]. *Visnyk LTEU. Ekonomichni nauky*, 67, 43–48. <https://doi.org/10.36477/2522-1205-2022-67-06>
- Vasyltsiv T. H., Fleichuk M. I. & Lupak R. L. (2017). Priorityty i zasoby derzhavnoi polityky zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky rozvytku vnutrishnoho rynku v Ukraini [Priorities and tools of the state policy for ensuring the economic security of internal market development in Ukraine]. *Visnyk Lvivskoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, 53, 10–19. <https://journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/article/view/1959>
- Webb E., Blane D., McMunn A. & Netuveli G. (2011). Proximal predictors of change in quality of life at older ages. *Journal of Epidemiology and Community Health*, 6(65), 542–547. <https://doi.org/10.1136/jech.2009.101758>

REFERENCES

- Bayliss D., Olsen W. & Walthery P. (2017). Well-being during recession in the UK. *Applied Research in Quality of Life*, 2(12), 369–387. <https://doi.org/10.1007/s11482-016-9465-8>
- Diorditsa I. V., Zhuravel Ya. V. & Zhukov P. I. (2024). Pravove rehuliuвання didzhytalizatsii mistsevoho samovriaduvannya [Legal regulation of local self-government digitalization]. *Yevropeiski perspektyvy*, 2, 178–183. https://ep.unesco-socio.in.ua/wp-content/uploads/archive/EP-2024-2/EP_2024_2_178.pdf
- Dodon O. & Kovalenko O. (2023). Informatsiini tekhnolohii v systemi sotsialnoho zakhystu [Information technologies in the social protection system]. *Modeling the Development of the Economic Systems*, 2, 74–78. <https://doi.org/10.31891/mdes/2023-8-10>

Yermolenko O., Vlasenko T. & Shapovalova I. (2024). Naslidky tsyfrovoho rozryvu ta shliakhy yoho podolannia [Consequences of the digital divide and ways to overcome it]. *Modeling the Development of the Economic Systems*, 2, 79–84. <https://doi.org/10.31891/mdes/2023-7-11>

Zadorozhnyi V., Myroshnychenko A. & Sapin A. (2024). Stratehichniaspektytsyfrovizatsiiadministratyvnykh posluh [Strategic aspects of administrative services digitalization]. *Ekonomika i rehion*, 4 (95), 75–81. [https://doi.org/10.26906/EiR.2024.4\(95\).3609](https://doi.org/10.26906/EiR.2024.4(95).3609)

Zhavoronok A. V. & Lopashchuk I. A. (2024). Tsyfrovizatsiia sotsialnoi sfery v konteksti zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky derzhavy [Digitalization of the social sphere in the context of ensuring the state's

economic security]. *Ekonomichniy prostir*, 189, 253–258. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/189-45>

Публікація виконана у межах НДР Smart-трансформація. соціальної сфери у системі збереження та реалізації людського потенціалу регіонів України (номер державної реєстрації 0126U002223).
Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.
Під час підготовки статті інструменти ШІ не використовувалися.

Стаття надійшла до редакції / Received: 26.07.2026
Статтю прийнято до публікації / Accepted: 13.08.2026
Оприлюднено / Published: 08.10.2026

УДК 3332.14-042.3:005.21
JEL: R58; O18; M14
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2026-8-169-177>

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТЕЙКХОЛДЕРНО-ОРІЄНТОВАНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

© 2026 ТРОЯН В. І.

УДК 332.14-042.3:005.21
JEL: R58; O18; M14

Троян В. І. Теоретичні засади стейкхолдерно-орієнтованої стратегії розвитку регіонів

У статті обґрунтовано теоретичні засади формування стейкхолдерно-орієнтованої стратегії розвитку регіонів, а також систематизовано основні підходи до ідентифікації, типологізації та взаємодії стейкхолдерів у процесі стратегічного управління регіональним розвитком. У межах дослідження запропоновано авторське трактування поняття «стейкхолдер регіонального розвитку» як суб'єкта, який має власні інтереси, ресурси або можливості впливу та бере участь у формуванні або зазнає впливу процесів стратегічного розвитку регіону. Розмежовано поняття стейкхолдерів, бенефіціарів і цільових груп, що дає змогу чіткіше визначити характер їхньої зацікавленості, роль і ступінь залучення до процесів регіонального розвитку. Доведено, що складність і багатовимірність регіонального середовища потребують комплексної типологізації стейкхолдерів, що виходить за межі традиційного поділу на державний, приватний і суспільний сектори. Запропоновано систему критеріїв їх класифікації за секторальною належністю, рівнем впливу та зацікавленості, ресурсним потенціалом, просторовим масштабом діяльності, адаптивністю та резильєнтністю. Обґрунтовано, що застосування зазначених критеріїв сприяє системній ідентифікації стейкхолдерів, визначенню їхніх ролей, ресурсних можливостей і потенціалу впливу на стратегічні процеси. Встановлено, що стейкхолдерно-орієнтована стратегія розвитку регіонів має ґрунтуватися на принципах партнерства, інклюзивності, узгодження інтересів, ресурсної взаємодоповнюваності та адаптивності. Акцентовано увагу на необхідності формування механізмів конструктивної взаємодії, здатних узгоджувати різноспрямовані інтереси, мінімізувати потенційні конфлікти та забезпечувати консолідацію ресурсів зацікавлених сторін. Обґрунтовано, що системне залучення стейкхолдерів до визначення стратегічних пріоритетів і реалізації регіональних ініціатив створює передумови для підвищення результативності стратегічного управління та забезпечення сталого і збалансованого розвитку регіонів. Запропоновані положення формують теоретичне підґрунтя для переходу від фрагментарної взаємодії із зацікавленими сторонами до системної стейкхолдерно-орієнтованої моделі стратегічного управління регіональним розвитком.

Ключові слова: теоретичні засади; розвиток; стейкхолдерно-орієнтована стратегія; регіон; підхід; типологізація; критерії.

Табл.: 1. **Бібл.:** 15.

Троян Владислава Ігорівна – доктор філософії, старший викладач кафедри менеджменту і публічного адміністрування, Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова (вул. Чорноглазівська, 17, Харків, 61002, Україна)

E-mail: troyan.vlada@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2142-2873>